

مرکز جهانی علوم اسلامی

مدرسه عالی فقه و معارف اسلامی

پایان نامه کارشناسی ارشد

رشته فقه و معارف اسلامی

عنوان:

حقایق پیرامون مصحف فاطمه علیها السلام

استاد راهنما

حجة الاسلام والمسلمین آقای محمد رضا ضمیری

استاد مشاور

حجة الاسلام والمسلمین آقای احمد عابدی

دانش پڑوه

کرار حسین اظہری مبارکپوری ہندی

سال ۱۳۸۴

کتابخانه جامع مرکز جهانی علوم اسلامی

شماره ثبت: ۱۴۷۹

تاریخ ثبت:

بسم الله الرحمن الرحيم

تقدیم به:

حضرت فاطمه زهرا علیها السلام که این مصحف منسوب به نام نامی ایشان است و به دو فرزند بزرگوار ایشان که هر دو در انقلاب‌هایی عظیم، نقش آفرین‌اند:

الف) روح‌الله - رضوان‌الله تعالی علیه - که مصحف را مایه افتخار می‌دانست و انقلابی عظیم برپا کرد.

ب) بقیت‌الله - عجل‌الله تعالی فرجه الشریف - که نگهدار مصحف است و انقلاب او جهان را نجات خواهد داد.

سیاس

بر خود لازم می‌دانم که از استاد بزرگوار حجت الاسلام و المسلمین آقای ضمیری که قدم به قدم در گردآوری و تنظیم این مجموعه، مرا راهنمایی فرمودند و همچنین از استاد بزرگوار حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای عابدی که در معرفی منابع جدید راه را بر من هموار کرد سپاسگزاری نمایم.

چکیده

مصحف در لغت به معنای چیزی است که بر روی آن نوشتاری درج شود و معنای اصطلاحی آن عبارت است از کتاب یا مجموعه نوشتاری که مجلد شده باشد بنابراین این اصطلاح بر کتاب‌های بسیاری همچون کتاب حضرت ابراهیم علیه السلام قرآن کریم و... اطلاق شده است. این اصطلاح اگر به صورت ترکیب اضافی همراه با نام حضرت فاطمه علیها السلام به کار رود؛ مقصود از آن کتابی است که توسط یکی از فرشتگان الهی بر حضرت زهراء علیها السلام نازل شده و توسط حضرت امیرمؤمنان علیه السلام املا شده است.

این کتاب پس از رحلت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و به جهت کاستن از اندوه آن بانوی بزرگوار بر ایشان نازل شده است.

مصحف مشتمل بر نام‌های پیامبران، اولیا، حکمرانان و نیز اخبار رخدادهای آینده و وصیت حضرت زهرا می‌باشد اما آیه‌ای از قرآن و یا احکام شرعی در آن وجود ندارد.

این کتاب ارزشمند هم اکنون در نزد امام عصر عج الله تعالی بوجه بوده و یکی از نشانه‌های امامت شمرده می‌شود چنان‌که پیش از آن همواره در دست امامان معصوم قرار داشته و آن بزرگواران در مناسبت‌های مختلف به آن رجوع می‌کرده‌اند.

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات

۲	مقدمه
۷	۱- ضرورت موضوع
۷	۲- هدف تحقیق
۷	۳- پیشینه تحقیق
۸	۴- روش تحقیق
۸	۵- پرسش‌های اصلی و فرعی
۸	پرسش‌های اصلی
۹	پرسش‌های فرعی
۹	۶- فرضیه

فصل دوم: معناشناسی مصحف

۱۱	الف) تعریف لغوی مصحف
۱۴	ب) تعریف اصطلاحی مصحف
۱۵	آیا مصحف، یکی از اسامی خاص قرآن است؟
۱۵	لفظ مصحف پس از نزول قرآن
۱۶	آیا قرآن خود را به مصحف معرفی کرده است؟
۱۷	نام‌ها و صفات قرآن در قرآن
۲۱	ج) سیر تاریخی واژه مصحف
۲۲	آیا پیامبر <small>صلی الله علیه و آله</small> قرآن را با نام مصحف یاد کرده است؟

۲۳	اصطلاح مصحف در عصر صحابه
۲۴	اصطلاح مصحف و علمای متقدم
۲۴	اصطلاح مصحف و علمای متأخر
۲۵	خلاصه

فصل سوم: تاریخچه مصحف‌ها در اسلام

۲۸	مصحف امام علی <small>علیه السلام</small>
۲۹	مصحف علی <small>علیه السلام</small> کجاست؟
۳۰	مصحف‌های پنج‌گانه
۳۰	۱- مصحف عایشه
۳۱	۲- مصحف حفصه
۳۱	۳- مصحف ام سلمه - رضی الله عنها
۳۱	۴- مصحف عبدالله ابن مسعود
۳۲	۵- مصحف ابی بن کعب
۳۳	مصحف فاطمه <small>علیها السلام</small>

فصل چهارم: انتساب مصحف و کتاب‌های دیگر به حضرت فاطمه علیها السلام

۳۵	گفتار علما درباره مصحف فاطمه <small>علیها السلام</small>
۳۶	کتاب‌های منسوب به حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۳۶	۱- کتاب اخلاق
۳۷	۲- کتاب تشریح
۳۸	۳- لوح فاطمه <small>علیها السلام</small>
۳۹	راه‌های حل اختلاف در تعداد امامانی که علی <small>علیه السلام</small> نام دارند

۴۰	.....	۴- کتاب وصیت
۴۰	.....	محتوای وصیت
۴۱	.....	۴/۱. وصیت به امور شرعی
۴۲	.....	۴/۲. وصیت به امور سیاسی
۴۴	.....	۵- مصحف فاطمه <small>علیها السلام</small>
۴۴	.....	بررسی صحت روایات مصحف
۴۵	.....	طریقه اول)
۴۵	.....	طریقه دوم)
۴۵	.....	طریقه سوم)
۴۶	.....	مصحف فاطمه <small>علیها السلام</small> طبق مناهج سه گانه
۴۷	.....	سندهای مصحف فاطمه <small>علیها السلام</small>
۴۷	.....	روایت یکم)
۴۸	.....	بررسی اسناد روایت
۴۹	.....	روایت دوم)
۵۰	.....	بررسی اسناد روایت
۵۱	.....	خلاصه بحث

فصل پنجم: املاکنده مصحف فاطمه علیها السلام و محتوای آن

۵۲	.....	املاکنده مصحف فاطمه <small>علیها السلام</small>
۵۳	.....	۱- حضرت حق تعالی
۵۴	.....	۲- فرشته
۵۵	.....	۳- جبرئیل <small>علیه السلام</small>

- ۵۵ ..... ۴- رسول خدا صلی الله علیه و آله
- ۵۶ ..... بررسی چگونگی املاي مصحف
- ۵۶ ..... راه‌های حل تعارض
- ۵۸ ..... کاتب مصحف فاطمه علیها السلام
- ۶۰ ..... راه‌های حل تعارض
- ۶۲ ..... اهمیت کتاب دلائل الامامه از دیدگاه علامه مجلسي رحمته الله
- ۶۳ ..... مصحف فاطمه علیها السلام یکی از منابع ائمه علیهم السلام
- ۶۵ ..... مصحف فاطمه علیها السلام مایه روشنی چشم ائمه علیهم السلام
- ۶۵ ..... محتوای مصحف فاطمه علیها السلام
- ۶۵ ..... الف) روایات نفی کننده برخی مطالب از مصحف
- ۶۶ ..... نفی درج آیات قرآنی در مصحف
- ۶۹ ..... نفی وجود احکام شرعی در مصحف
- ۷۰ ..... گمان‌های اشتباه درباره محتوای مصحف
- ۷۱ ..... منشأ اشتباه
- ۷۲ ..... مصحف فاطمه علیها السلام و حکم زکات
- ۷۳ ..... دیدگاه آقای برکات درباره روایت زکات
- ۷۴ ..... ب) روایات اثبات کننده وجود برخی مطالب در مصحف
- ۷۴ ..... ۱- مقام و منزلت نبی اکرم حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله
- ۷۵ ..... ۲- آینده فرزندان حضرت زهرا علیها السلام
- ۷۵ ..... ۳- پیشگویی رخدادهای
- ۷۶ ..... ۴- نام‌های انبیا و اوصیا

۷۷	..... ۵- نام‌های پادشاهان و پدرانشان
۷۸	..... ۶- وصایای حضرت فاطمه <small>علیها السلام</small>
۷۸	..... خلاصه محتوای مصحف فاطمه <small>علیها السلام</small>
۷۹	..... حجم مصحف فاطمه <small>علیها السلام</small>
۸۱	..... نظر آقای قزوینی؛ دربارهٔ حجم مصحف
۸۲	..... خلاصه

فصل ششم: محدّثه بودن حضرت زهرا علیها السلام

۸۵	..... آیا سخن گفتن فرشتگان با حضرت زهرا <small>علیها السلام</small> به معنای نزول وحی است؟
۸۵	..... وحی نبوی و غیر نبوی
۸۶	..... ۱- وحی نبوی
۸۶	..... ۲- وحی غیر نبوی
۸۶	..... وحی به غیر پیامبران
۸۶	..... ۱. وحی به حواریان
۸۶	..... ۲. وحی به مادر موسی <small>علیه السلام</small>
۸۷	..... وحی به برخی از موجودات
۸۷	..... ۱. وحی به زنبور عسل
۸۷	..... ۲. وحی به موجودات آسمانی
۸۸	..... ۳. وحی به زمین
۸۸	..... چگونگی شکل‌گیری مصحف فاطمه <small>علیها السلام</small>
۸۹	..... محبت و علاقهٔ شدید بین حضرت زهرا <small>علیها السلام</small> و پدرشان
۹۰	..... مرثیهٔ حضرت زهرا <small>علیها السلام</small> بر مزار رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small>

- ۹۱ ..... نوحه و گریه پیوسته حضرت زهرا علیها السلام بر رسول خدا صلی الله علیه و آله
- ۹۲ ..... سخن گفتن فرشته با حضرت زهرا علیها السلام
- ۹۳ ..... فرشتگان با مریم علیها السلام سخن می گویند
- ۹۴ ..... سخن گفتن فرشتگان با همسر ابراهیم علیهم السلام
- ۹۵ ..... سخن گفتن فرشتگان در روایات
- ۹۶ ..... ۱. محدث بودن عمر
- ۹۷ ..... ۲. مناجات جبریل و استماع ابوبکر
- ۹۷ ..... ۳. محدث بودن عمران بن حصین
- ۹۷ ..... علت بسیاری محدثان
- ۹۸ ..... محدث بودن سلمان رضی الله عنه
- ۹۹ ..... آیا بین سخن گفتن فرشتگان و نبوت، ملازمه است؟
- ۱۰۰ ..... رد کلام قصیمی
- ۱۰۰ ..... دیدگاه علامه امینی رحمته الله درباره محدثان
- ۱۰۲ ..... روایت ابوهریره و حقیقت آن
- ۱۰۳ ..... بررسی روایات ابوهریره
- ۱۰۴ ..... تعداد احادیث ابوهریره
- ۱۰۵ ..... فضایل خلفا در احادیث ابوهریره
- ۱۰۵ ..... تعداد احادیث ساختگی از دیدگاه علامه امینی رحمته الله
- ۱۰۶ ..... حدیثی ساختگی درباره فضایل خلفا
- ۱۰۷ ..... آیا محدث بودن موجب فضیلت است؟
- ۱۰۷ ..... اشعار کاشفی و راغب اصفهانی در مدح اهل بیت علیهم السلام

- ۱۰۹..... تفسیر محدث و اقرار اهل سنت بر فضیلت آن
- ۱۱۲..... برخی از فضایل حضرت زهرا علیها السلام
- ۱۱۴..... غذای بهشتی نزد دختر پیامبر صلی الله علیه و آله

فصل هفتم: اطلاعاتی در مورد مصحف

- ۱۱۶..... رجوع حضرت صادق علیه السلام در اخبار غیب به مصحف فاطمه علیها السلام
- ۱۲۲..... مصحف فاطمه علیها السلام کجاست؟
- ۱۲۳..... مصحف فاطمه علیها السلام نزد حضرت باقر علیه السلام
- ۱۲۳..... مصحف فاطمه علیها السلام نزد حضرت صادق علیه السلام
- ۱۲۴..... مصحف فاطمه علیها السلام نزد حضرت کاظم علیه السلام
- ۱۲۴..... مصحف فاطمه علیها السلام نزد حضرت امام مهدی علیه السلام
- ۱۲۴..... خلاصه بحث

فصل هشتم: بررسی شبهات پیرامون مصحف فاطمه علیها السلام

- ۱۲۷..... اعتراض بی جا به نام گذاری مصحف
- ۱۲۸..... راز انتساب مصحف به حضرت زهرا علیها السلام
- ۱۲۹..... دیدگاه آقای مرتضی عاملی
- ۱۲۹..... هنگام نزول فرشتگان، شکایت از چه؟
- ۱۳۰..... نزول جبرئیل پس وفات پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۱۳۲..... آیا مصحف فاطمه علیها السلام همان کتاب جفر است؟
- ۱۳۴..... چرا مصحف فاطمه علیها السلام در اختیار عموم مردم قرار نگرفت؟

فصل نهم: روایات (ضمائم)

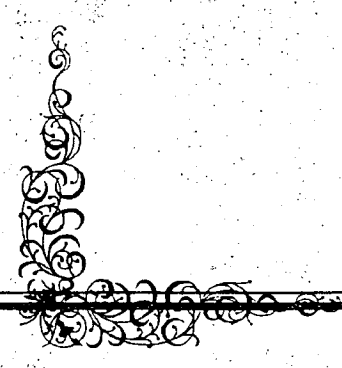
- ۱۳۷..... الف) روایات مربوط به مصحف فاطمه علیها السلام

۱۴۷	ب) روایات مربوط به فضایل حضرت فاطمه زهرا <small>علیها السلام</small>
۱۴۷	نام‌های حضرت فاطمه <small>علیها السلام</small>
۱۴۹	کنیه‌های حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۱۵۰	مباهات امیر مؤمنان <small>علیه السلام</small> به همسری با فاطمه زهرا <small>علیها السلام</small>
۱۵۰	فضایل حضرت فاطمه زهرا <small>علیها السلام</small> در احادیث
۱۵۵	ج) روایات نقل شده از حضرت زهرا <small>علیها السلام</small>
۱۶۵	فهرست منابع
۱۶۹	آثار چاپ شده
۱۶۹	آثار چاپ نشده
۱۷۰	خلاصه کشکول اظهري (در حال حاضر ۲۰ جلدی)

فصل اول

کلیات

مقدمه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي فطر السماوات العُلى والأرضين السفلى هو الذي انزل الصحف على ابراهيم
و موسى و غيرهما من المرسلين و الانبياء و بَيَّن فيها سُبُل الرشد و الهدى ثم الصلوة و السلام
على رسوله و حبيبه محمد المصطفى الذي كان يتلو صحفاً مطهرة و على خليفته و كاتب
وحيه على المرتضى و زوجته فاطمة الزهراء المحدثة الصديقة الكبرى و على اولادهما
النجباء لاسيما بقية الله الامام الثاني عشر الحجة المنتظر - عجل الله تعالى فرجه الشريف - الوارث و
المحافظ للصحف السماوية و لمصحف فاطمة عليها السلام و اللعن على اعدائهم و منكري فضائلهم
من المخالفين الناكثين و القاسطين و المارقين الى يوم الدين، اما بعد.

کتابی که پیش رو دارید در موضوع خود بسیار با اهمیت است و جا داشت از قلم دانش
پژوهان و محققان شناخته شده و برجسته تری به زیور طبع آراسته می شد اما متأسفانه تا
کنون، کتابی درباره مصحف فاطمه عليها السلام به زبان فارسی نگاشته نشده است و حتی در

بسیاری از منابع مانند اعیان الشیعه و... به طور اجمال از آن بحث شده که هرگز تشنه حقیقت را سیراب نمی‌کند از این رو نگارنده بر آن شد تا پژوهشی را در این خصوص سامان دهد؛ بنابراین با توفیق الهی و عنایات خاصه حضرت صاحب الزمان - عجل الله فرجه - گام در این راه نهاد.

در آغاز با جستاری در منابع مختلف، برخی از آنها جهت استخراج مطالب گزینش شد که از شمار آن می‌توان به بصائر، بحار، کافی و جزوه استاد بزرگوار حضرت حجت الاسلام و المسلمین آقای حاج شیخ جعفر الهادی - خوشنویس - اشاره کرد که بیش از نیمی از مطالب از آنها گردآوری شده است. پس از آن کتابی از نویسنده عاملی آقای اکرم برکات با نام «حقیقه مصحف فاطمه علیها السلام» به دست اینجانب رسید که بیش از ۱۹۱ منبع، در خصوص مصحف حضرت فاطمه علیها السلام در آن فهرست شده بود که راهگشای این پژوهش گردید. اما پیش از آغاز بحث یادآوری این نکته شایسته است که در تمامی موارد، منابع مورد استناد این پژوهش ثبت شده و چنانچه در نقل مطالب عبارتی اضافه گردیده با علامت قلاب [ ] مشخص شده است و سعی بر کمال امانتداری بوده است.

ناگفته نماند که آنچه گردآوری شده حاصل پژوهشی مستمر می‌باشد چنانکه در برخی از موارد نگارنده را ناگزیر به اقامت در کتابخانه‌ها نموده است، آن سان که پیش از دیگران، رخت اقامت افکنده و پس از همه بساط برمی‌چیده است اما خدای زا سپاس که انجام این

مهم به فرجام رسید که ﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾^(۱)

همچنین لازم به توضیح است که چون برخی از مطالب از جزوه استاد خوشنویس نقل شده است لذا در نشانی این مطالب شماره صفحه یادداشت نشده است.

و نیز در گواهی نبود کتابی به زبان فارسی در موضوع مصحف فاطمه علیها السلام به عبارتی از محقق بزرگوار شیخ آقا بزرگ تهرانی رحمته الله بسنده می شود، ایشان می فرمایند: «مصحف فاطمه علیها السلام من ودائع الامامة عند مولانا و امامنا صاحب الزمان علیها السلام كما روى في عدة احاديث من طرف الائمة عليهم السلام منها ما في بصائر الدرجات و قد حكاه العلامة المجلسي رحمته الله في اول البحار»^(۲)

آقا بزرگ غیر از این عبارت درباره مصحف چیزی نفرموده اند و اگر تا زمان ایشان کتابی درباره مصحف فاطمه علیها السلام نوشته شده بود بی تردید نویسنده از آن یاد می کرد. همچنین آقای ناصرالدین انصاری قمی، در کتابنامه حضرت زهرا علیها السلام با وجود آنکه ۳۳۲ منبع در خصوص آن حضرت به زبان های فارسی، عربی، اردو، گجراتی، انگلیسی و فرانسوی را فهرست کرده اند در خصوص مصحف آن حضرت به کتابی اشاره نکرده اند.^(۳)

در پایان بر روح بلند حضرت امام خمینی - رضوان الله تعالی علیه - که مصحف فاطمه علیها السلام را مایه افتخار می دانند درود و سلام می فرستیم. ایشان در وصیت نامه خود می نویسند:

۱ - سورة عنكبوت، آیه ۶۹.

۲ - تهرانی، آقازیرگ؛ الذریعه إلى تصانیف الشیعه، ج ۲۱، ص ۱۲۶، ش ۴۲۴۸.

۳ - انصاری قمی، ناصرالدین؛ کتابنامه حضرت زهرا علیها السلام.

« ما مفتخریم که ادعیه حیات بخش که آن را قرآن صاعد می خوانند از ائمه معصومین ماست، مناجات شعبانیه امامان، دعای عرفات حسین بن علی علیه السلام، صحیفه سجادیه این زبور آل محمد صلی الله علیه و آله و صحیفه فاطمیه که کتاب الهام شده از جانب خداوند تعالی به زهرای مرضیه است، از ماست.»^(۱)

همچنین سلامتی مقام معظم رهبری حضرت آیت الله العظمی آقای حاج سید علی خامنه‌ای - دام ظلّه العالی - را از پیشگاه خداوند متعال خواستاریم.

در فرجام این سخن بر این توفیق که پروردگار نصیب اینجانب نمود شکر گزارم و دعا می‌کنم: خدایا! این توفیق را که برای خدمت به اسلام و مسلمین و اعلان حق و حقانیت به بنده ارزانی دادی به پهلوی شکسته بانوی بزرگ اسلام به طور احسن و اکمل قبول بفرما و در آینده توفیق بیشتر به این بنده حقیر عنایت فرما تا در خدمت فرهنگی پیشگام باشم و دیگران نیز از آثار قلمی بنده استفاده کنند تا ثوابی برای نویسنده ذخیره شود و روزی به کار آید که ﴿لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ﴾.

لازم به ذکر است که پس از جلسه دفاعیه مورخه پنجشنبه ۲ جمادی الاولی (۸۴/۳/۱۹) این پایان نامه دستخوش تغییراتی گردید ولی اصل کتاب به زبان اردو بدون حذف و تغییرات است و یکی از عالمان برجسته و مبلغان وارسته حجت الاسلام و المسلمین صدرالعلماء آقای مسرور حسن واعظ مجیدی - هندی - تمامی اشعار عربی و

۱ - آل اسحاق خوینی، علی؛ وصیت سیاسی الهی امام یا مسؤلیت امت از دیدگاه امام، ص ۳۴.

فارسی را به زبان اردو به نظم درآورده‌اند. و نیز تصحیح و اصلاح کتاب را به دقت انجام داده‌اند. علاوه بر آن با تقریظ مفصل خود این کتاب را زینت بخشیده‌اند. افزون بر ایشان حجت الاسلام و المسلمین آقای سید حسین مهدی حسینی قمی زنگی پوری - هندی مقیم بمبئی - نیز لطف نموده تقریظ مناسبی نوشته‌اند که از هر دوی این بزرگواران سپاسگزاری می‌شود.

کزار حسین اظهري مبارکپوري هندی

حوزه علمیه - قم مقدس - ایران

۲۰ جمادی الثانی سال ۱۴۲۲ هـ - ق.

روز ولادت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

۱- ضرورت موضوع

اگر چه در طول تاریخ اسلام در هر زمان و در هر مکان، دانشمندان بسیاری پدیدار گشته‌اند که عمر گرانبه‌تر خویش را صرف خدمت به اسلام و مسلمانان نموده‌اند - خداوند مهربان به آنان اجر کثیر بدهد - ولی متأسفانه کمتر کسی به این موضوع پرداخته است لذا نگارنده آستین همت را بالا زد تا اثری ماندگار و ارزشمند را در این موضوع تقدیم جامعه اسلامی نماید.

۲- هدف تحقیق

مهم‌ترین اهداف این تحقیق عبارت است از:

- ۱- اثبات حقایق اصلی مصحف حضرت فاطمه علیها السلام؛
- ۲- زدودن این شبهه که شیعه مصحف را قرآن می‌دانند؛
- ۳- تبیین حقایق و محتوای مصحف حضرت فاطمه علیها السلام بر اساس روایات؛
- ۴- پاسخ به تمامی شبهاتی که در خصوص مصحف مطرح شده است.

۳- پیشینه تحقیق

در خصوص مصحف به صورت اختصاصی تنها کتاب اکرم برکات عاملی - به زبان عربی